16 Jaar. No. 140. — 's HERTOGENBOSCH, Zaturdag 23 November 1844.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad, f 2.
Franco per post f 4.

DIGERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ADVERTENTIEN
15 cents de regel —
behalve 35 cents zegel

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

Grondwets-herziening.

V.

Het is een hedroevend schouwspel te zien, hoe de vertegenwoordiging van Neêrlands volk, gansche dagen doorbrengt in eindelooze woordenwisselingen over eene grondwets-herziening, zonder daarom het vraagpunt eenen stap te doen voorwaarts gaan.

Wij hebben menmalen gezegd, dat de kamer van een dwaalbegrip uitgaat, als zij meent de regering tot eene herziening te kunnen bekeeren. De jongst verloopen dagen hebben onze stelling hoe langer hoe meer bewezen.

Neen, het ministerie wil geene herziening. Het noemt alle middelen te baat, om die te weren.

De regering heeft zich tot dusverre nooit over de herziening bepaaldelijk uitgelaten. Alleen de heer VAN HALL heeft, bij de verdediging zijner monsterwet, kunnen goedvinden eene lofrede over onze grondwet aan te heffen, die de leden der kamer vreemd deed opzien. Want de heer VAN HALL had de beleefdheid tevens te kennen te geven, dat zijne lofrede geene lijkrede was. Integendeel, hij was opregt genoeg om openlijk te belijden, dat hij de 117 millioen der vrijwillige leening nodig had, om zijne hooggeprezen grondwet te behouden. En de kamer, die dat behoud niet wil, was inconsequent genoeg, de gevraagde 117 millioen toe te staan.

Nu komt de kamer verhalen: dat zij geen behoud, maar herziening wil.

Wij hebben de eer die inconsequente heeren te berigten: dat zij achter het net visschen. Waarom zeiden zij dat niet een half jaar vroeger? Toen hadden zij de gelegenheid, om het ministerie van behoud hunne wet op te dringen. Nu komen zij te laat. Het ministerie heeft de 117 millioen binnen; het heeft bijgevolg de heeren der kamer niet noodig.

Maar, zeggen de hooggeleerde en staatkundige mannen van Neêrlands vertegenwoordiging, wij willen het ministerie niet dwingen, wij willen het overtuigen.

Heerlijk een reuzenwerk, waarvoor zij een Odin's hoofd noodig hebben! Wie zal die Heer halen in de kamer zijner?

En welk middel zal de tweede kamer wenden tot te overtuigen, zij, die volstrekt niet overtuigd willen zijn?

Wat helpt het kloppen aan de deur van doove? Wat helpt het aanbrengen van lichten voor hen die blind is, of de noten voor het oor toekijpen?

Denkt dan de kamer, dat zij de bogen der regering door schoonpraten zal openwringen? Hemel, ja! de regering laat zich wat gelegen liggen aan den heren praat der vertegenwoordigers. De regering beschouwt dat groote, mooie redevoeren, welke die heeren zich veroorloven, als eene uitspanning om den tijd aangenaam te korten en als eene tooneelvertooning voor de natie. Zij laat praten, wie praten wil, en gaat haren gang.

Heeft iemand der regering zich de moeite gegeven, om de debatten der kamer te kunnen aanhooren, daaraan deel te nemen, hare opinie te uiten en te verdedigen? Is het ooit gehoord in een konstitutioneel land, dat er in eene wetgevende vergadering zulk gewigtig punt is behandeld, zonder dat één der ministers is opgetreden, om het systeem der regering te ontwikkelen en te verdedigen? Welnu, dat voorbeeld heeft Nederland geleverd. Want het is alleen bij ons, dat men kan zien geschieden, al wat onbegrijpelijk en ongerijmd is.

De regering heeft zich verscholen gehouden, tot dat de eerste kamer, afgerigt op hare wenken, het adres terug zond aan de tweede kamer, met het berigt, dat de paragraaf over de grondwets-herziening ongrondwettig was.

De bewering der eerste kamer is bespottelijk en kan geen dag licht zien. Maar wat wil men er aan doen? Het was genoeg, dat de regering meende, de tweede kamer schaakmat gezet te hebben. Dit was al wat zij wilde. Het was haar volmaakt onverschillig, of het gevoelen der eerste kamer al, of niet uit de lucht was gegrepen. Zij dacht haar doel bereikt te hebben, en lachte nu niet meer in de vuist, maar openlijk met de onmogelijkheid der tweede kamer, welke voortduurend de ondankbare taak op zich neemt, om de regering te bekeeren, die er voor uitkomt, dat zij niet bekeerd wil zijn.

En zoo kwam dan de tweede kamer op het punt stond van verder te gaan, en zonder de eerste kamer haren wensch aan de voeten van den troon te brengen, toen nam de zaak een ernstiger aanzien. Het was nu geen praten meer, maar handelen, en dat op eene voor ons land energieke wijze.

Wat deed het ministerie? Kwam het in de kamer de herziening bestrijden? Kwam het althans den stap betwisten, die de kamer scheen te willen doen? Geen van beide. Het kwam dreigen, eerst in de sektiën, en later openbaar door eene inkonstitutioncle missive, welke wij in ons nummer van den 16 november aan de verontwaardiging van alle weldenkenden hebben prijs gegeven.

De regering kwam niet met open vizier in het strijdperk. Zij verborg zich achter den persoon des konings. Zij stelde dezen [illegible] verantwoordelijk voor haar systeem. En dat op eene wijze die de populariteit van den koning zoude bedreigen, indien ieder regtschapen Nederlander zich niet beijverde, om de natie te doen begrijpen, dat de missive van den minister van binnenlandsche zaken, niet het werk des konings, maar dat der regering is.

En nu kan men zien, wat de kamer met hare bekeerings-zucht zal uitwerken. De regering heeft getoond, dat zij niet in staat is haar systeem van behoud te verdedigen. Maar zij heeft tevens bewezen, dat zij daarom niet voornemens is hetzelve te laten varen; integendeel dat [illegible] zal in het werk stellen, en [illegible] de belangen van den troon en het spel zetten en opofferen, liever dan af te gaan van onhoudbare instellingen, welker verdediging zij zelve niet durft op zich nemen.

Het zal daarom dan ook der kamer gemakkelijk vallen de regering te dwingen tot eene herziening, daar deze nu reeds zoo veel onhandigheid en roekeloosheid heeft aan den dag gelegd, nu zij daarbij nog slechts flauw en eerbiedig wenschen bedeert te vormen. Maar wat zal zij er bij winnen, indien men aan de regering eene herziening afperst? Zij zal daardoor nog meer onwillig worden. Zij zal alles beproeven om die te doen mislukken, dat is: te behouden, wat zij nu heeft. En als men ziet wat zij nu reeds heeft durven wagen, dan zal men kunnen oordeelen wat zij niet zal ondernemen. Staat zij nu voor niets stil, [illegible] het hoogmaan[illegible] schen te doen is, wat zal haar dan [illegible]

houden, als het er op aan zal komen, om die wenschen tot resultaten te brengen.

Wij herhalen dus nogmaals. De kamer wil het onmogelijke, als zij van deze regering eene bezienning zal afdwingen. Zij, die werkelijk eene herziening willen, moeten beginnen met een ander ministerie te vorderen.

AMERIKA

Tijdingen uit Vera-Cruz houden in, dat de minister van finantiën van Mexiko een dekreet heeft voorgesteld, om voor de vreemde schepen, al de Mexikaansche havens, uitgenomen Vera-Cruz, Tampico, Campêche en Acapulco, te sluiten.

— Het stadje Tuspan, acht mijlen van Tampico, is den 1 augustus door eenen geweldigen storm bijna geheel en al verwoest.

ENGELAND

De jaarlijksche kerkvergadering der Katholijke bisschoppen van Ierland, is den 16 dezer afgeloopen. In die vergadering is op voorstel van dr. Crolly, primaat van Ierland, besloten geworden, dat iedere kerkvoogd, in zake de bill nopens de giften van liefdadigheid, de ingevingen van zijn eigen geweten zal volgen.

De regering schijnt haar voornemen hebben te kennen gegeven, om die bill in dier voege te wijzigen, dat de aan de kommissarissen verleende bevoegdheid, om in de regelen van tucht der Katholijke kerk tusschen beide te komen, afgeschaft worde.

— De regerende hertog van Saxen-Coburg Gotha, is den 18 dezer te Londen aangekomen en heeft zich onmiddelijk met eenen specialen spoortrein naar Windsor begeven.

—Een hevige brand heeft in den nacht van den 16e de uitgestrekte werkplaatsen en magazijnen van de heeren Hurne Thompson, en Holland, de voornaamste rijtuig-fabrikanten van Londen, in de asch gelegd; de schade wordt op 20 à 30,000 p. st. begroot.

— Nopens de ramp aan het Amerikaansch stoomschip *Lucy-Walker* overkomen, vernemen wij nog de volgende bijzonderheden:

Dit stoomschip was van Louisville naar New-Orleans vertrokken met een groot aantal passagiers. Op 4 mijlen van New-Albany was er eenig gebrek aan de machine gekomen, en men hield het stand om te repareren. Deze reparatiën deden het waterbuizen- en ketels-zaken, die twee of drie minuten later met eene geweldige drift alle drie losbarsten. Het gedeelte bovenste gedeelte van het schip werd in duizend stukken weggeslagen met al de passagiers, die zich op dat gedeelte van het schip bevonden. Hunne verminkte lijken vlogen met de stukken van het schip in de lucht. Verscheidene passagiers dierdoor den schok in het water werden geworpen, zijn door het stoomschip *Gopher*, dat zich gelukkig in de nabijheid bevond, gered; anderen minder gelukkig, zijn verdronken zonder geholpen te kunnen worden. Onmiddelijk na de ontploffing geraakte de dameskajuit in brand, en voor een gedeelte was vernield, toen het schip. De wanhoopskreten der vrouwen en gewonden waren hartverscheurend. Het aantal dooden en gewonden wordt op 60 à 80 begroot.

Deze laatste werden door de *Gopher*, die ze had opgenomen, te Albany aan wal gezet, waar hun alle mogelijke hulp werd verleend. Bij het afzenden der laatste berigten waren nog lijken naar Albany overgebracht, eenige waren zoodanig verminkt, dat het niet mogelijk was ze te herkennen. De lijken van den generaal Segram en 10 andere personen, die men wist dat zich op de boot bevonden, zijn nog niet terug gevonden. De oorzaak moet, zoo het schijnt, aan de konstruktie der ketels geweten worden; men heeft er stukken van gevonden die [illegible] dik waren als een dollar.

In het land van Wallis leeft een grijsaard, die den buitengewonen ouderdom van 120 jaren bereikt heeft. Geboren in den jare 1724 onder de regering van George I, heeft hij geleefd onder het bestuur van vijf koningen en één koningin, hare thans regerende majesteit Victoria. Hij geniet de beste gezondheid, heeft het gebruik van al zijne zintuigen, en bezoekt dikwerf zijne jongste dochter, die thans den leeftijd van 88 jaren bereikt heeft, en welke op eenigen afstand van zijn dorp woont, leggende hij dit bezoek altijd te voet af.

SPANJE.

Nopens de aanbieding van het adres ten antwoord op de troonrede op den 11 dezer, waarvan wij in ons vorig nummer met een enkel woord gewaagden, vernemen wij door de dagbladen, dat de kommissie uit de kamer der afgevaardigden welke met die aanbieding was belast, ten 5 ure 's namiddags bij de koningin is toegelaten geworden. H. M. was in groot toilet. Naast H. M. waren de raadspresident en de minister van marine gezeten.

De markies van Someruelos, voorzitter der kommissie, rigtte tot H. M. de navolgende rede:

« Mevrouw, de kamer der afgevaardigden heeft ons de hooge en eervolle taak opgedragen, om in uwe kominklijke handen te stellen het antwoord op de rede, welke U. M. bij de opening der tegenwoordige zitting, aan de kortès hebt gelieven voor te lezen.

» De afgevaardigden, uwe getrouwe onderdanen, zullen met kalmte beraadslagen, hunnen arbeid met standvastigen ijver voortzetten en medewerken tot de verwezenlijking der weldadige bedoelingen uwer majesteit, met eene vaderlandsliefde zoo zuiver en met eene trouw zoo beproefd, als de eerbied diep is geweest, met welken zij uwe doorluchtige woorden hebben aangehoord.

» Gewaardig u, mevrouw, welwillend aantenemen de vurige wenschen, die de uitverkorenen des volks tot den Almagtige sieren, opdat Hij aan U. M. eene lange en gelukkige regering verleene, opdat Hij aan U. M. en aan de kortès licht schenke, teneinde het u gezamenlijk gelukke, de omwentelingsplannen te verijdelen, de gemoederen gerust te stellen en den vrede te bestendigen, en dat onder dezen weldadigen invloed, en onder den van den liefelijken scepter uwer majesteit, deze altijd zoo rijken welvarend zij, als zij zulks verdient te zijn door de onschuld en de deugd harer koningin, door den godsdienstigen geest uwer voorvaderen, en door de edelmoedigheid en verknochtheid der Spanjaarden. »

De koningin heeft geantwoord:

« De gevoelens welke gij mij hebt te kennen gegeven zijn juist die, welke de afgevaardigden des volks betamen.

» Ik neem uwe wenschen met genoegen aan; zij zijn in allen deelen aan de mijne gelijkvormig, ik begeer even gelijk gij, dat Spanje, door de genade des Allerhoogste voorspoed en welvaart geniete, dat de heilige godsdienst onzer vaderen beschermd, de konstitutie bevestigd en het welzijn van het volk verzekerd worde.

De kommissie heeft vervolgens de koningin naar hare vertrekken terug geleid, en alvorens afscheid te nemen, de eer gehad bij H. M. tot den handkus te worden toegelaten. (*J. de B.*)

— Het huwelijk der koningin Isabella II met den graaf Trapani, broeder van den koning van Napels, geboren 10 augustus 1813, zal in de maand april eerstkomende worden voltrokken te Valencia, alwaar de aanstaande echtgenoten zullen bijeenkomen; de Paus heeft bereids de noodige dispensatiën verleend. Die verbindtenis zal, na de monarchieke herroming der grondwet en het apostolisch konkordaat met het hof van Rome, tot de erkenning der dynastie van de dochter van Ferdinand VII, van wege den Paus van weg[illegible] helpen.

Men verzekert overigens dat de zuster van Isabella II, den hertog van [illegible] zal [illegible]

In het geval dat de graaf Trapani, ingevolge de [illegible] tusschen de hoven van Frankrijk en de beide Sicilien aangegane overeenkomst, dadelijk bij zijn huwelijk den titel van koning niet zal aannemen, zal men verzekert, zijn titel wezen Lodewijk II, en niet zoo als men vroeger heeft voorgegeven, Francisco van Paula.

De graaf Trapani is te Rome in een jesuïtenklooster opgevoed. (*Memorial Bordelais.*)

— Bij de jongste verkiezingen der tegenwoordige kortès kondigde men aan, dat zich onder de verkozenen, een aantal ijverige verdedigers van de godsdienstige belangen van hun land bevonden. Die voorspelling is gebleken gegrond te zijn. De laatste zittingen der wetgevende kamers hebben bewezen, dat de oude moeijelijkheden van het hof van Madrid met den H. Stoel, op het punt zijn vereffend te worden. De door den heer Martinez de la Rosa gehouden taal, was telkens als er sprake van de Kerk was, eenen minister van de Katholijke koningin waardig. Afgevaardigden van al de schakeringen der konstitutionele opinie hebben zich bij de beraadslaging over het adres vereenigd, om den wensch te uiten, dat aan de geestelijkheid de eerbewijzen en de onafhankelijkheid, op welke zij de volste aanspraak heeft, hergeven worden. Het is thans de pligt der regering om maatregelen te beramen ten einde dien edelen wensch te verwezenlijken. Het is te hopen dat zij zich die taak zal waardig betoonen.

(*Revue Polit.*)

— Een Madridsch dagblad verzekert, dat de regering zeer voldoende berigten uit Rome heeft ontvangen, welke de aanstaande vereffening der godsdienstige geschillen doen te gemoet zien.

FRANKRIJK

Een brief uit Toulon van den 16e, meldt dat aankomst in [illegible] en van den hertog van Aumale. De troepen waren onder de wapenen. De prinsen zouden zich in den loop van den dag naar Napels inscheepen.

— De maarschalk Bugeaud moet op dit oogenblik op weg naar Parijs zijn. Volgens het dagblad *le Sud*, heeft hij zich den 16 te Algiers ingescheept en zoude den 18e te Marseille aankomen, alwaar hem een luisterrijk banket zou worden aangeboden.

— De *Commerce* van Parijs verzekert, dat de koning den 17 het besluit heeft geteekend bij hetwelk de kamers tegen den 26 december worden bijeengeroepen.

— Men heeft tijdingen van het eiland Taïti, gedagteekend 6 juny. Op dat tijdstip bevond zich aldaar de [illegible] het garnizoen van Papiti [illegible] stad. De opstandelingen hadden de wapenen nog wel niet nedergelegd, doch waren sedert het gevecht van Mahaena zoodanig door den schrik bevangen, dat zij zich geene enkele aanval durfden wagen. Dientengevolge [illegible] Pomare bevond zich nog altijd [illegible]

— Het regtsgeding van den heer Besson, bevelhebber van het onlangs op de kust van Marokko verongelukt stoomfregat *Groenland*, is den 14 dezer voor eenen specialen krijgsraad te Toulon aangevangen. Die eerste zitting was gewijd aan de ondervraging van den heer Besson en aan het hooren van een gedeelte der getuigen.

In de zitting van den volgenden dag is de zaak ten einde gebragt.

Twee vragen waren ter beantwoording aan de regters voorgesteld geworden. Vooreerst, of de heer Besson het vaartuig waarop hij het bevelvoering had doen verongelukken, en ten tweede, of dit het gevolg was [illegible] kwaamheid. Beide vragen [illegible]

woord geworden en is dien ten gevolge de vrijspraak van den adjudant-bevelhebber Bessem uitgesproken.

— De brik *la Nouvelle Elise* van Bordeaux naar Abbeville bestemd, is den 11 dezer in de baai van Somme gezonken. De ganssche equipage, uit 10 personen bestaande, is omgekomen.

— Volgens een dagblad van Troyes zou er sprake zijn, om in de stad Brienne een standbeeld voor keizer Napoleon op te rigten.

— De aanstaande leening van tweehonderd millioen francs doet te Parijs groote beweging ontstaan; dagelijks vormen zich weder nieuwe vereenigingen en de konkurrentie zal den 9 december, den dag der toewijzing, zeer groot zijn.

NEDERLAND

's BOSCH, 22 nov. Bij kon. besluit van 10 dezer is het zinnelooshuis alhier, van de dagteekening van dit besluit af aan, *bij uitzondering*, onder de geneeskundige gestichten voor krankzinnigen gerangschikt, en zulks uiterlijk tot den laatsten april 1847.

— Naar men verneemt, heeft Z. M. hoogstdezelfs goedkeuring verleend aan de te 's Hertogenbosch opgerigte societeit en handboogschutterij, onder den naam van *de Linie*, alsmede aan die te Tilburg gevestigd, onder de zinspreuk: *Honos alit artes*.

ARNHEM, 19 nov. Men verneemt, dat ter dezer stede is opgemerkt geworden, dat er onder de gouden tien gulden stukken eenigen zijn, waarvan de randen zijn gesnoeid, hetwelk zoodanig is verrigt, dat men zulks niet dan met eenige omzigtigheid kan ontwaren. Het is te wenschen, dat de justitie hierop allerwege een wakkzaam oog moge houden, opdat dit schandelijk kwaad geen verderen voortgang hebbe, of wel de daders daarvan ontdekt mogen worden.

TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

Zitting van 19 november.

Is ontvangen eene koninklijke boodschap, vergezeld van een ontwerp van wet nopens de uitoefening van de talken der geneeskunde. — Verzending aan de afdeelingen.

Aan de kamer wordt kennis gegeven, dat door de afdeelingen tot rapporteurs gekozen zijn: voor het ontwerp tot wijziging van het reglement van orde, de heeren de Man, Duymaer van Twist, Enschedé, Star Busmann en Verwey-Mejan, en voor de voordragten van wet nopens het stem- en kiesregt, de heeren Boreel, Kniphorst, Nederburgh, Scheers van Hoevenaarel en Thorbecke.

De kommissie tot de verzoekschriften doet haar verslag.

1°. Op een adres van den notaris te Groede, in Zeeland, en op dat van den heer Cazaux en twaalf andere notarissen te Rotterdam, in welke beide adressen bedenkingen worden voorgedragen tegen de aanneming van het ontwerp van wet nopens het tarief van salarissen voor de hypotheekbewaarders, enz. — Beide rekwesten zullen ter griffie worden nedergelegd, en de gedane verslagen gedrukt.

2. Op een adres der kommissie van landbouw in het hertogdom Limburg, houdende klagten tegen de wijze van uitvoering der wet op het zeegeld. — De kommissie stelt voor, dat adres ter griffie te leggen, en dat van binnenlandsche zaken om kennis te nemen.

De heer Schooneveld verklaart zich daartegen. Er bestaat, volgens hem, geene overwegende rede. Het rekwest houdt bezwaren in over de uitvoering der wet tegens het zeegeld. Men moet dan ook den minister te regt verdedigen. Van dat regt moet slechts in zeldzame gevallen en met een bepaald doel gebruik gemaakt worden.

De heer Thorbecke verschilt van meening met den vorigen spreker. Eene verzending van een adres aan den minister komt ook dan te pas, wanneer de kamer inlichtingen van z. exc. verlangt. Er bestaat in dit geval alle grond om zulks te vragen.

De heer Verwey-Mejan is van oordeel, dat dezelfde redenen, die voor het ter nederlegging van het rekwest ter griffie pleiten, ook leiden, moeten tot eene verzending daarvan, bij afschrift aan den minister.

De heer Strens verklaart zich voor het verzenden van het adres aan den minister.

De heer Bruce acht het raadzaam dat, indien men het regt tot remvoi aan den minister op dezen duur iets wenscht te doen beslissen, die verzending niet dan zeer schaarsch en met een bepaald doel geschieden moet. De thans voorgestelde verzending geschiedt niet met eenig bepaald doel. De gronden, die men voor eene verzending bijbrengt, zijn zoo zwaarwigtig niet om van den eens aangenomen weg af te wijken.

De heer Thorbecke merkt op, dat het hier de uitvoering van eene wet betreft, waarvoor de minister verantwoordelijk is. Wanneer bezwaren worden aangehoord, dan is het bepalen van de verantwoordelijkheid, indien men die klagten kenbaar maakt aan den minister met aanzoek om deswege inlichtingen te geven.

Wordt besloten het adres ter griffie neder te leggen.

Vervolgens wordt in stemming gebragt de vraag, of het adres tot het bekomen van inlichtingen bij afschrift aan den minister van binnenlandsche zaken zal worden verzonden? Met eene meerderheid van 21 tegen 19 stemmen wordt die vraag ontkennend beantwoord.

Daarna wordt in hoofdelijke stemming gebragt de vraag, of het adres bloot voor kennisgeving, bij afschrift, zal worden verzonden aan den minister van binnenlandsche zaken, welke vraag met eene meerderheid van 22 tegen 18 stemmen toestemmend wordt beantwoord.

De centrale afdeeling brengt haar algemeen verslag uit nopens het ontwerp van wet, houdende het tarief van salarissen voor de hypotheekbewaarders, enz. — Het zal worden gedrukt, en de dag waarop de beraadslagingen zullen worden gehouden, nader worden bepaald.

De voorzitter stelt voor, om, aangezien vijf personen, die door den hoogen raad op de lijst van aanbeveling tot vervulling der opengevallen betrekking van raadsheer in dat kollegie geplaatst waren, voor die eventuele keus bedankt hebben, den hoogen raad in dit bijzonder geval te verzoeken, eene nieuwe lijst op te maken en in te zenden. — Dien overeenkomstig wordt besloten.

Daarna wordt de vergadering gescheiden.

Ingezonden Stukken.

TEGENWOORDIGE TOESTAND
VAN SOMMIGE
DIJK- EN POLDERBESTUREN
IN
Noord-Braband.
III.

Het polderbestuur van Oudheusden, Elshout en Hulten daarin door ingelanden, als een man bijgestaan, zegt den 21 october 1843 door zijnen penningmeester ad interim: (wij hopen dat de man eene wettige reeping heet) wij ontslaan u over 1843 bij provisie in de betaling der dijk gelden van het hoog Maasdijk kollegie; want dezelve is geschied in strijd met de bestaande verordeningen, met de belangen van den polder, in een woord onregelmatig en onwettig, en tot nog toe hebben zich die mannen fiks gehouden, zij hebben de dijkgelden, zoo men *acht* geweigerd om de navolgende redenen:

Dat en in den dijkbrief, dat is de uitschrijfbrief der dijklasten of dijkgelden die aan het hoog Maasdijk kollegie toekomen, heeren en behalve de gewone dijkgelden (dat is de jaarlijksche quote, die de ingelanden in het beheer en onderhoud van den dijk moeten betalen,) *ook nog sommen voorkomen, waarvan gedurende de laatste twintig jaren* en wellicht langer, *geene rekening* of *verantwoording*, bewijs of reliqua *is geschied* en die nog al iets bedragen, zoo als wij straks zullen zien en dien ..... hoe kan het bestaan, door een *enkel persoon* zonder regt, gezag of kwaliteit, buiten overleg of medewerking van ingelanden, eigendunkelijk worden vastgesteld en omgeslagen, ja wat meer is, ontvangen des noods met bedreiging om de goederen van den ingeland zonder vonnis te tasten.

Een en ander geeft ons alszodanige *sommen* op:

Voorerst het *waarsgeld* ad 4 cent per bunder is voor

Vlijmen	f 16,88
Hedikhuizen	» 15,25
Herpt	» 15,31½
Bern	» 7,01
Heesbeen	» 0,26
Aalburg	» 12,95

En dat jaarlijks, het een jaar meer het andere minder. Die gelden wil men dat worden gebruikt voor het beheer, toezigt en onderhoud den kapitale uitwatering-sluis te Doeveren aan de onde Maas; waarover *één enkel* persoon, de direktie en de administratie voert; — ik bid u, komt en ziet in welken reparabelen toestand zich die kapitale [illegible] bevindt, waarom zij bezwijkt, de grootste ontsteltenis doet duchten.

Vraagt het aan die van Doeveren, aan die van Oudheusden onder wiekers gebied die sluis gelegen ligt, vraagt het aan wien gij wilt of en het gansche jaar, en wie weet sedert wanneer, een enkele hand van voorziening of tot herstel is aangelegd.

In het muurwerk, in de sluisdeuren zijn aanzienlijke defekten en wij maken er de polderbesturen opmerkzaam op daarnaar omtezien.

Wij weten maar al te wel, dat de hoofden van de polderbesturen, van Vlijmen, Hedikhuizen, Herpt, Bern, Heesbeen en Aalburg, die het oppertoezigt over die sluis behooren uit te oefenen, alle heemraden van het hoog Maasdijk kollegie zijn, hetwelk volgens het zeggen van die van Oudheusden, Elshout en Hulten handelt in strijd met de bestaande verordeningen, onregtmatig en onwettig, maar toch geene [illegible] hebben die strijdige belangen, hebben [illegible], laten wij dit tusschen beiden, later zullen wij er op terug komen in hoe verre het bestaanbaar is, soortgelijke betrekkingen gelijktijdig te vervullen en of daardoor de wezenlijke en waarachtige belangen van ingelanden al dan niet verkort of bevorderd worden.

Wij herhalen hier nogmaals ten aanhoren van een ieder, dat er van de Doeversche sluis verbeteren bestaan, wij maken er de polderbesturen van Hedikhuizen, Herpt en Bern met nadruk opmerkzaam op, want op [illegible] groote verantwoordelijkheid, dat [illegible] laatste, dat men dan uitzigen ogen zie en zich niet langer [illegible] laat leiden.

Ook het [illegible] onde Maas bepalen wij bij die gebieders [illegible] behooren toetezien, dat die [illegible] en sluis en Maas ophoudt, of bepalen zij zich ontheven van hunne verpligting, [illegible] alle die autoriteiten bij de aanvraag [illegible] gen [illegible] ders en van de oude Maas op alle mogelijke wijze

zullen behartigen achtervolgens het reglement, de keuren en kostumen, voor zoo verre die nog bestaan, (hoe gebrekkig dan ook) en voorts alles verrichten wat een goed en getrouw beeindaad kan en behoort te doen. Bedenkt alle dingen mijne heeren! maar behoudt het goede, want uwe verpligtingen zijn groot, zeer groot.

Ten *tweede* geeft men onder die gelden op, waarvan geene verantwoording in zoo vele jaren is geschied.

Het geld voor *sloopen, Uitmaas* à 4½ cents per bunder, waarin komen:

Vlijmen	voor	ƒ 18,99
Heidhuizen	»	» 17,15
Herpt	»	» 17,23
Bern	»	» 7,88½
Heesbeen	»	» 10,41
Aarburg	»	» 14,56½
Oudheusden	»	» 41,66
Doeveren	»	» 7,48½
Drongelen	»	» 7,55
Babyloniënbroek	»	» 7,35
Genderen	»	» 15,30
Baardwijk	»	» 15,30

dit bedraagt het eene jaar wat meer het andere iets minder, en hangt vermoedelijk van de willekeur van meer genoemde eenheid af, daar ook hier slechts één enkel persoon het uitvoerend bewind in handen heeft; die zelfde direktie over de Doeversche sluis, die wij u zoo even in ruwe trekken schetsten; voert ook het uitsluitend gezag over *sloop en uitmaas*, hetwelk die Maaspligtige loten schijnen te zijn, die geheel verlaten of geen eige naar- of schouw-pligtige meer hebben.

Ook hier noodigen wij u uit, inzonderheid eigenaren deskundigen, die het ware belang des lands en van den ingeland beoogt, die nog ter linker nog ter regter zijde maar met een onbevangen oordeel ziet en handelt, begeeft u op de oude Maas, vooral beneden de Doeversche sluis, neemt el en prijstok in de hand en overtuigt u alsdan, hoe en waarvoor die ƒ 180 worden gebruikt, spreekt rondborstig en onbeschroomd; is de toestand der oude Maas niet allerjammerlijkst? en dit is niet van heden of gisteren, maar heeft reeds lang bestaan, ook daarop komen wij terug, wanneer wij haar waarheid al het wetenswaardige daaromtrent zullen hebben ingezameld.

Op dit oogenblik mag ik van de redaktie van dit blad, geene meerdere ruimte vergen, dan den lezer die den toestand van de dijk- en polderbesturen misschien minder aan 't harte gaat te zeer vervelen.

Wij zullen dan tot een volgend nummer vervolgen en meer andere aanmerkingen op het beheer en den toestand van sommige dijk- en polderbesturen aan het licht brengen, die voorziening behoeven en niet langer mogen voortduren.

Inderdaad, veelvuldig zijn de klagten en talrijk de punten van bezwaar (*) en zeer gepast zegt de redaktie van dit blad in no. 78 van 6 julij 1843

Algemeen is de klagt over polderreglementen
Ongrondwettigheid bij vele derzelve is oorzaak
en gemis van wetteljkheid de handhaving
derzelve onmogelijk is.
Onbillijkheid, onregelmatige wetting en
andere gebreken, welke de tijd en veranderde
omstandigheden hoofdzakelijk hebben moeten aan
brengen, zijn dan nog zoovele redenen welke
eene wijziging of beter algeheele herziening
derzelve gebiedend vorderen.

Een ingelaagde in den polder van
Oud-Heusden.
Elsbout en Hulten
en voorstanden eener algeheele her-
ziening der grondwet van de dijk-
en polderbesturen in Noord Braband.

(*). *Wij herinneren ons hier, dat toen Prounink de utrechtsche burgemeester ten jare 1595 werd aangeklaagd en de Hollandsche heeren 81 punten van behandeliging tegen hem inbrachten, de nieuwe wetboek en nog 366 bijwegs.*

's Bosch, 20 *November* 1844.

Mijnheer de Redakteur!

Dezer dagen hadden wij het genoegen, bij den heer A. J. Schull alhier, te zien 14 net gepolijste statiën van den H. kruisweg, hoog 1,17 en breed 1,35; geschilderd door deszelfs zoon onzen veelbeloverden stadgenoot A. C. Schull.

De kompositie dezer statiën getuigt dat de verdienstelijke schilder, het onderwerp van den lijdensweg, die de Verlosser van het menschdom heeft afgelegd, niet zonder vrucht tot zijne afzonderlijke studie gemaakt heeft. De komposite van al de stukken is verheven en treffend, de teekening der beelden zuiver en het kolorit bepaald en frisch.

Wij willen de komposities van eenige dier stukken hier beschrijven, niettemin dat zij in verdienste boven de andere uitmunten, maar wij zouden noodwendig te lang moeten worden, indien wij dezelve alle hier ouschreven.

De komposite der 1e statie, welke Jezus voor den regterstoel van Pilatus voorstelt, mag met regt treffend genoemd worden, de stand en het gelaat van Jezus teekenen de zuiverste onschuld, in Pilatus ontdekt men aanstonds de verlegenheid, en in de daarbij tegenwordig zijnde soldaten is de opgewondenheid goed uitgedrukt.

In de 8e statie, waar Jezus tot de weenende vrouwen spreekt, is de stand van den Verlosser gelukkig gekozen, de vrouwen goed gegroepeerd, het koloriet der laatsten is teeder en getuigt dat de schilder noch dit, noch de kleederdragt in zijne studie heeft over het hoofd gezien.

Van de 9e statie, waar Jezus voor de derdemaal onder het kruis bezwijkt, mag men teregt zeggen dat het hier den schilder heeft mogen gelukken den Godmensch in zijne geheele uitputting en doodelijke vermoeidheid naar waarheid en met gevoel voor te stellen.

De statie, waar Jezus aan het kruis sterft, wordt voorzeker nimmer zonder ontroering aanschouwd, hoe ook hare komposite en teekening zijn mogen. Doch hoe moet dan de ziel van den christen getroffen worden, als een schilder er in heeft mogen slagen, zoo als op dit doek, om met zooveel gevoel het tafereel te schetsen, waar zijn Verlosser eenen schandelijken kruisdood sterft, en zijne moeder onder datzelfde kruis met het zoolang voorzegde zwaard van smart doorboord wordt.

In de 13e statie, waar Jezus van het kruis wordt afgedaan, is het doode vleesch van den gestorven Verlosser geheel natuurlijk; de toestand der Moedermaagd toen zij haren eenig geslachtofferden zoon in haren schoot ontving, is niet door den schilder met gevoel en waarheid geschetst.

Wat vooral in deze statiën ons verdienstelijk voorkwam is, dat het geluat van den niet het kruis beladen God zich overal gelijkt, en dat maar niate hij den eindpaal van zijnen lijdensweg bereikte, zijn gelaat meer en meer armatting, pijn en doodstrijd uitdrukt.

In een woord de schilder heeft niet het op het doek brengen van den lijdensweg van den Zaligmaker, volkomen zijn doel bereikt. Dezelve zal, naar wij vernemen, nog eenige dagen ter bezigtiging blijven. En wij houden ons overtuigd dat de uitkomst den schilder voor zijnen meer dan tweejarigen arbeid en ouvermoeide studie schadeloosstellen zal, en hem aanmoedigen om op het ingeslagen pad te blijven voortgaan.

Met deze regelen in het belang der kunst eene plaats in uw geëerd dagblad te verleenen, zal UWEd. verpligten die zich hoogachtend noemen

UWEd.

Dienstwillige Dienaar,

J. A. DE NIES, Jr.

Getrouwd:

T. A. VAN DER WAARDEN.

Helmond, 18 *November* 1844.

*** In een aangenaam gelegen Dorp in *Noord-Braband*, 2 uren van *'s Bosch*, verlangt men een of twee fatsoenlijke BURGERLIEDEN in de *KOST* en *INWONING*. Adres met *franco brieven*, onder de Lett. R bij den Drukker dezes.

*** Iemand van de Katholijke Godsdienst, ongehuwd, Onderwijzer van den 2den rang, steeds werkzaam bij eene buitengewoon talrijke School, wenscht zich in eene betere betrekking verplaatst; kundende omtrent klassikale en Oordeelkundig onderwijzen. Huwkele en Administratieve bekwaamheden en zedelijk gedrag dadelijke bewijzen en de beste getuigenis overleggen. Adres onder Lett. W. aan den Uitgever dezes, *brieven franco*.

*** Extra schoon **Masten, Eiken** en **Elzen PLANTSOEN** *TE KOOP*, tot Civielste Prijzen, bij ANT VERHOEVEN, op het Vinkel te *Cuyk*.

TE KOOP

Een stel van TWEE GROOTE KOPEREN

KERK-KROONEN

en een **RITO** MIDDELSOORT; benevens eene vaan van ELKENHOET, bewerkte

Communie-Bank,

zoo goed als nieuw. Te bevragen bij *JOH. THEOD. LEYJCKX, te 's Bosch.*

Van de vroeger aangekondigde **Dakleijen**, zijn mede nog eenige DUIZENDEN ter verkrijging voorhanden.

TE KOOP.

5 à 6000 Welwassende Eiken Heesters,

op het Landgoed *BIRKENHORST*, onder *Baxtel*, te bevragen bij JAN VAN MOORSEL MALEN, aldaar.

Zilveren Kerkwerken.

Bij den ondergeteekenden Zilversmid te *Boxmeer*, zijn steeds voorhanden en worden de meest kostbare ZILVEREN KERKWERKEN, bij zending op aanvraag, door ons aangeboden hiervan over. Ook kan dezelve een LEERLING plaatsen uit den beschaafden stand, en Roomsche Godsdienst. Men informere hieromtrent met *brieven franco*.

A. J. BOEKREDEREN.

STOOMVAART.

JAN VAN ARKEL,

VOOR **Passagiers** en **Goederen**

HET REGELMATIG VELVAREND VAARTUIG

GEREGELDE DIENST

van **'s Bosch en Gorinchem, Dordrecht, Rotterdam en Schiedam.**

MAANDAG, WOENSDAG en *VRIJDAG*, 's morgens ten 7 ure van **'s Bosch**, in Directe Correspondentie met **Utrecht, Amsterdam** dan en **'s Hage**

DINSDAG, DONDERDAG en *ZATURDAG* van **Schiedam, Rotterdam**, en **Gorinchem.**

Bij de aankomst te **'s Bosch** is er gelegenheid om op **Eindhoven** en **Utrecht** te vertrekken.

Beurs van Amsterdam.

Woensdag 20 November, ten vier uren.

Bank-bs 2½ pCt. 62, 3 pCt. Nieuwe 3 pCt. 41 pCt. 1903, 3½ pCt. 1903, 4 pCt. 1903, 4½ pCt. 1903, Dito 3½ pCt. 1844, Ard. 85. p. st. 22. Dito Ondep. 20, Russen 4 pCt. 1889, Port te L. 2½ pCt. 53, ½, ½, ½, Dito Russen 4 pCt. 1889, zilven 100.

Verdrukkerij van D. A. A. de POUY.